

ries sembla ací difícil de salvar. Per aquesta raó, el grup socialista està disposat a arribar al Tribunal Constitucional, ja que el PSOE ha estat l'acusat i ara aquest partit polític no disposa de tota la documentació per a poder preparar la seua defensa. La comissió d'investigació del Congrés, que s'a-

nomenarà Comissió d'Investigació sobre la Tramitació d'Expedients en l'Agència Estatal Tributària, es constituirà els propers dies i estarà presidida pel diputat del Partit Nacionalista Basc Jon Zabalía, Fernando Fernández de Trocóniz, del Partit Popular, en serà el vicepresident i Teresa Fer-

nández de la Vega, del PSOE, la secretària.

Dels 200.000 milions de pessetes que perdrà Hisenda, segons càlculs de Juan Costa, 1.000 milions s'havien generat entre porcellanes valencianes.

Francesc Bayarri

L'imperi Lladró, com vendre fang a preu d'or

Els germans Lladró controlen un gran hòlding d'empreses que factura anualment uns 3.000 milions de pessetes de beneficis. Però tot i que la base de l'imperi són les figuretes de porcellana, el negoci és ben sòlid i diversificat.

Tot va començar fa quatre dècades amb un petit forn artesanal instal·lat a casa seva, a Almàssera, un petit poble de l'Horta valenciana, on els tres germans coïen peces de porcellana després de sortir de la feina. A hores d'ara els Lladró controlen un hòlding format per una trentena d'empreses, uns beneficis nets anuals pròxims als 3.000 milions de pessetes, tenen filials en quatre continents i venen les seves figuretes a més d'un centenar de països.

"Tres són més forts que un i que dos". Aquesta premissa inculcada per la matriarca de la família, Rosa Dolz, als tres germans seria una de les claus de l'èxit posterior. Almenys així ho afirmen ells. Això i un alt nivell d'autoexigència. Per al germà gran, i segons alguns el cervell gris de la companyia, Juan Lla-

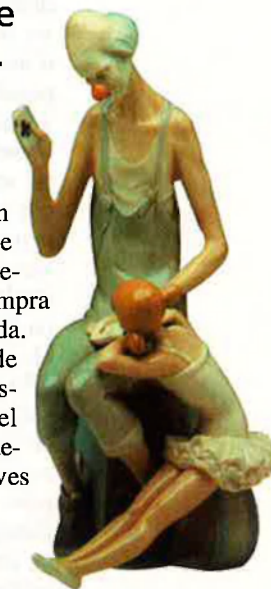


dró, "l'únic secret és el treball i fer-ho bé". Així els ho ha dit moltes vegades als quatre fills i sis nebots que es preparen ja per ser el reule generacional a la companyia. Però sí que n'hi ha més, de secrets, i alguns són menys confessables que altres.

Les claus. Ningú els pot negar que part del seu triomf en els negocis es conseqüència directa d'algunes idees innovadores que han posat en pràctica. Per exemple, combinar la venda de ceràmica amb la inversió immobiliària, comprant edificis emblemàtics a moltes ciutats del món on instal·len la seva botiga i lloguen la resta de plantes. El zel amb què controlen la distribució de les figures, impeding que es vengui en botigues de p o c a

categoria. O la creació d'un club de col·leccionistes que paguen una quota anual i tenen dret a accedir a la compra de figures de tirada limitada. El club compta amb més de 100.000 socis només als Estats Units. Per alimentar el mite, els Lladró fins i tot tenen un museu de les seves creacions a Nova York.

Però n'hi ha d'altres, de claus, com el seu antisindicalisme militant. Els Lladró consideren que si els treballadors s'esforcen per ser professionals no han de necessitar per a res als sindicats. Ells exigeixen, però paguen bé. I punt. De fet, encara recorden com l'activitat sindical i la legislació laboral promoguda pels socialistes van acabar desmantellant a mitjan anys vuitanta el sistema que havien ideat per fomentar la productivitat dels treballadors i que els havia fet guanyar molts diners. El principi era senzill; de cada 100 pessetes de beneficis que obtenia l'empresa, els Lladró es comprometien a repartir-ne 55 entre les diferents seccions: administració, motlles, pintura, etc.;



Les peces de Lladró tenen molt de prestigi gràcies a la seva facturació impecable. Les primeres figuretes es van fer en un petit forn muntat a la casa familiar d'Almàssera.

La dels Lladró és una fortuna aixecada del no res

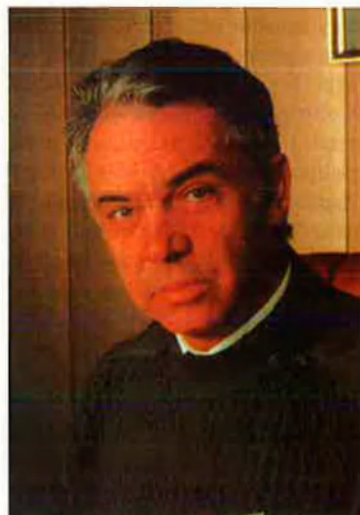
D'esquerra a dreta, José, Juan i Vicente Lladró. "Tres són més forts que un i que dos", els va inculcar la matriarca de la família, Rosa Dolz.



ARXIU



ARXIU



ARXIU

cadascuna amb un percentatge fix a repartir entre els treballadors que la componien. Es donava a les seccions la capacitat d'autoorganitzar-se i se'ls ofería possibilitat de realitzar la mateixa feina amb menys empleats, de manera que toqués a cada persona un tros més gran del pastís. Un sistema prou maquiavèlic pensat perquè fossin els mateixos treballadors els interessats a rendir més i els qui fessin la feina bruta de treure's del damunt els qui no rendien prou.

En la seva imparable ascensió, a més, els Lladro han comptat amb ajuts inestimables. Per exemple, el d'Emilio Botín, el pare de l'actual president del Banc de Santander, que l'any 68 va decidir apostar per ells, concedint-los un préstec per poder ampliar la seva factoria, quan la resta de banquers no ho acabaven de veure clar. Botín fins i tot es va presentar a visitar les obres de la nova fàbrica i va preguntar-los quants diners necessitarien per acabar immediatament els seus projectes. Allà mateix els va firmar el crèdit.

Però no tot han estat ajuts. És el cas, per exemple, de l'ex-alcalde de València, el socialista Ricard Pérez Casado, que el 1988 va ser convidat a la festa d'inauguració de la seu de Lladro als Estats Units, un edifici en ple centre de Manhattan, i no se li va acudir altra cosa que declarar als informadors: "he d'alabar-los, aques-

ta gent té iniciativa i capacitat. Això que contem que van evadir capital va ser un invent, una cosa espúria, falsa...". Una inauguració, per cert, precedida per una missa a la catedral de Sant Patri-

Actualment, a Tavernes el grup Lladró hi té quatre factories de producció de figuretes, que donen feina a 2.000 treballadors.

ci, i per a la qual s'havien fletat dos Jumbos carregats amb 800 persones des de Madrid. Una ostentació sorprenent.

Orígens humils. La dels Lladro ha estat una fortuna aixecada del no res. De família d'agricultors, els tres germans van haver de deixar els estudis en acabar la primària per començar a treballar. Expliquen, però, que a les nits la mare els feia anar a aprendre matemàtiques i administració, per si mai els podia ser útil. Devia ser premonitori. Després del servei militar aconseguiren col·locar-se en una empresa de-

dicada a la fabricació de vaixelles de porcellana. I durant tres anys ho compaginaven amb els estudis de dibuix artístic a l'Escola d'Arts i Oficis de Sant Carles de València. El següent pas va ser muntar a casa seva un petit forn on, a hores mortes, es dedicaven a coure flors de terrissa per a llums. Sembla, però, que l'empresari per a qui treballaven va empenyar els Lladró a establir-se pel seu compte. Era l'any 1954. Van començar amb dues aprenents i aviat passarien de les floretes a les primeres figures. El 1957 obren la primera botiga al passatge Rex de València, i dos anys més tard abandonen el taller instal·lat a la casa familiar per obrir la primera fàbrica a Tavernes Blanques.

Des d'un inici foren conscients, no obstant això, que no es podien dedicar simplement a fer figures de sèrie, que havien de conservar el prestigi que s'havien anat forjant amb un estil propi fent peces impecables. Actualment, a Tavernes el grup Lladró té instal·lades quatre factories dedicades a la producció de les seves clàssiques figuretes, que donen feina a uns 2.000 treballadors. A més, la família ha anat diversificant les activitats, i ara té negocis en camps tan diversos com la construcció, la promoció immobiliària, el financer, els objectes de regal o les explotacions agràries.

Toni Cañis